

J.J. Cremer en de Haagse afdeling van de Brielse commissie in 1871-1873.

Koning Willem-Alexander bracht deze week een bezoek aan Brielle voor de landelijke én Brielse opening van het herdenkingsjaar 1572. De koning onthulde onder andere een gedenksteen over Brielle in de Sint-Catharijnekerk. De aandacht voor de herdenking is tegenwoordig beduidend minder groot dan in de 19e eeuw.

Zo rond het jaar 1870 waren er in Nederland vele herdenkingen van de gebeurtenissen uit de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648). Zo was in 1868 de Slag bij Heiligerlee herdacht en op 1 april 1872 wilde men herdenken dat de hertog van Alva op 1 april de havenstad Brielle verloor. Deze strategisch gelegen Zuid-Hollandse havenstad werd op die datum ingenomen door de Watergeuzen, waarmee Willem van Oranje voet aan de grond kreeg in Holland. Vanuit Brielle verspreidde de Opstand zich over Holland en begon, zo werd het in de 19de eeuw gezien, de bevrijding van Nederland van het Spaanse juk. Vandaar dat Brielle zich later trots tooide met de zinspreuk Libertatis Primitiae (Eerstelingen der Vrijheid) en vaak werd – en wordt – aangeduid als Geuzenstad.

In 1772 was in Brielle al eens het tweede eeuwfeest gevierd en de wens was om dat in 1872 dunnetjes over te doen. Er werd een hoofdcommissie opgericht en maandenlang werden voorbereidingen getroffen voor het feest, niet alleen in Brielle. Overal in het land waren plaatselijke feestcommissies in het leven geroepen die in hun eigen dorp of stad de inneming van Den Briel wilden gedenken. Op uitnodiging van de Hoofdcommissie zamelden zij geld in ten behoeve van een monument in Brielle. Dit monument moest het 'begin van de vrijheid' verbeelden, als een blijvende herinnering aan 1 april 1572. Het ontwerp van de Haagse beeldend kunstenaar en schrijver Johan Philip Koelman (1818-1893) werd uitgekozen voor een bronzen beeld: een zeenimf met vlag, wijzend naar de zee als bron van de vrijheid ¹

¹ Bron: Een Zuid-Hollands hofje als vrijheidsmonument door Henk Looijesteijn

Ook in Den Haag werd in 1871 een plaatselijke subcommissie ingesteld waarvan J.J. Cremer de penningmeester werd. Een functie die onderbelicht is in de biografie van Cremer. Dat Cremer penningmeester werd is niet helemaal verrassend. Cremer was een zakenman en bekend met het ophalen van gelden voor goede doelen.

Op initiatief van A.M. de Rouville kwamen op 6 december 1871 in het lokaal van de Loge achttien genodigden bijeen en besloten de subcommissie op te richten waarvan de Rouville voorzitter werd, H.M. van Andel de secretaris en Cremer dus penningmeester.

Reeds 15 december verschijnt er in de kranten een bericht van de commissie waarin zij Hagenaars oproepen geld te doneren voor het nog op te richten nationaal monument in Brielle.

**Aan de inwoners van
's Gravenhage.**

Op den 1sten April 1872 zal het **driehonderd** jaren geleden zijn, dat door de inneming van **DEN BRIEL** de grondslag werd gelegd tot Nederlands zelfstandig Volksbestaan en zijn bloei onder de Regeering van het Huis van Oranje.

Te Brielle heeft zich eene Commissie gevormd met het doel om, ter herinnering aan dien gedenkwaardigen dag, binnen hare stad een **MONUMENT** te stichten. Ieder Nederlander wenscht zij gelegenheid te geven om door het schenken van eene geldelijke bijdrage tot haar doel mede te werken, en van zijn belangstelling in het echt nationale feest te doen blijken.

De ondergeteekenden, die zich op verzoek van de Brielsche Hoofdcocommissie tot eene Subcommissie hebben vereenigd, noodigen de inwoners van 's Gravenhage beleefdelijk uit om de gelden, die zij voor het op te richten Gedenkteeken willen afzonderen, te doen toekomen aan het adres van den Voorzitter, den Penningmeester of den Secretaris van de Subcommissie hier ter stede.

Van de ingekomen bijdragen zal wekelijks in de 's Gravenhaagsche Couranten opgave worden gedaan.

's GRAVENHAGE, 14 December 1871.

Jhr. Mr. F. G. A. GEVERS DEYNoot, Eerevoorzitter,
Mr. A. M. DE ROUVILLE (Kanaal 39), Voorzitter,

Jhr. Mr. F. W. A. Beelaerts van Blokland, Mr. G. Belinfante, Mr. P. L. F. Blussé, G. H. J. Elliot Boswel, H. Van Goens, G. W. Van der Grijp,
Jhr. Mr. H. J. Van der Heim, Mr. B. M. Vlieland Hein, De Vries van Heyst, Mr. H. Graaf van Hogendorp, S. Faber Huys, J. Ph. Koelman, Mr. A. Q. Krayenhoff van de Leur, Dr. M. P. Lindo, A. Moens, J. J. Le Febvre de Montigny, M. Nijhoff, Mr. A. De Pinto, Jhr. J. L. C. Pompe van Meerdervoort, J. Herman de Ridder, Dr. K. A. Rombach, P. Romijn, Mr. J. De Rouville, Mr. A. M. Van Stipriaan Luiscius, Jhr. C. A. Van Sypesteijn, Mr. W. Terpstra, Mr. J. D. Veegens, J. Verheij,

J. J. CREMER (Van den Boschstraat 26), Penningmeester, (3237)
Mr. H. M. VAN ANDEL (Heeregracht 44), Secretaris.

20 februari 1872 meldt de commissie dat het beeld, een nymf "een zinnebeeld der zee", er definitief komt. Maar de hoofdkommissie wil echter ook een "asyl voor zeelieden" in Brielle inrichten en daar vraagt de Haagse subkommissie nu ook geld voor.

ASYL VOOR ZEELIEDEN.

De wakkere HOOFDCOMMISSIE voor de feestelijke viering van den 1en April te ~~EEIELLE~~ zal, dank zij de hulp die zij van allerwege mocht ondervinden, haar vele zorgen en moeite ruimschoots beloond zien. De dikwerf aangevochten nimf zal verrijzen, de vrouwen-gestalte, als 't zinnebeeld der zee, die 't eerst en voor goed de banier van den geliefden Oranje op Nederlandschen bodem bracht. Neerlands Koning heeft er door een milde bijdrage zijn zegel aan gehecht.

Het Bestuur der Haagsche Subkommissie zou nu zijn taak als geëindigd kunnen beschouwen; doch waar van vele zijden de wensch wordt geuit, dat het Nederlandsche volk ter viering van het groote Aprilfeest krachtig zal toonen, dat het zijne leuze wil handhaven »Eendragt maakt magt», daar noodigt het zijne Medeburgers ten dringendste uit om ook ten behoeve van eene nuttige stichting gaven te offeren op het altaar der Liefde en der Nationaliteit.

Behoeft het gezegd te worden, dat het penningke van den geringe even welkom zal zijn als de rijke gift van den vermogende?

Wie de nimf veroordeelen mocht, hij behoeft niet langer van verre te staan. Terwijl ook hier Oranje zich aan de spits heeft gesteld, zal er ongetwijfeld al spoedig naast het allegorische Kunstmonument een ander Monument verrijzen; een gesticht in welks geval de gansche natie, en met heiligen ernst, geschreven heeft:

»Het Vaderlandt ghetrouwe
»Blijf ick tot in den doot."

En als het allegorische Monument dan verkondigt:

»De zee bracht redding",
dan spreekt dat Monument der natie:

»En het land biedt redding
»Aan wie kloek was ter zee."

Het Bestuur der Haagsche Subkommissie, steunende op de verdere krachtige medehulp van de Heeren Leden der Commissie, verklaart zich alzoo ook verder gaarne bereid tot het ontvangen van gelden; en bericht tevens dat kleine bijdragen kunnen gestort worden in de gesloten bussen, daartoe bereidwillig geplaatst aan de bureelen van »Het Vaderland" en van »Het Dagblad."

'S GRAVENHAGE, 19 Februari 1872. (525)

Het Bestuur voornoemd:

Jhr. Mr. F. G. A. GEVERS DEYNOOT, *Eerevoorzitter*.
Mr. A. M. DE ROUVILLE (Kanaal 39), *Voorzitter*.
J. J. CREMER (Van den Boschstraat 26), *Penningm.*
Mr. H. M. VAN ANDEL (Heerengracht 44), *Secretaris*.

In 1873 komt de subkommissie nogmaals in het nieuws en opnieuw wordt er geld gevraagd. Ditmaal voor de weduwe van ruim 60jarige stadsbesteller Fraterman. Fraterman had volgens het bericht voor het monument "eenige duizenden guldens" bij Haagse gezinnen opgehaald, maar was in 1873 overleden. Zijn gezin bleef in armoede achter.

Arm maar eerlijk

was de ruim zestigjarige stadsbesteller **Fraterman**. Ten behoeve van de Brielche Monumenten enz., haalde hij in den vorigen winter eenige duizende guldens aan de woningen van 's Gravenhage's ingezetenen op. En nooit was er een centje te min, en altijd was hij bekwaam.

„Wat 'en rijkdom menbeer!“ zei hij wel eens. Maar 't was Fraterman genoeg dat hij voor vrouw en kroost een matig stuk brood kon verdienen. Helas! nu kan hij 't niet meer, want een zwaar geratte kon nam hem weg van de zijnen, terwijl hij een bitter bedroefde vrouw met haar kinderen in zeer hulpbehoevende omstandigheden achterlaat.

En met vertrouwen komen wij nu een liefdegift voor die arme en hare kinderen vragen, omdat — vooral in deze dagen — zeker velen met ons gaarne het woord zullen waarmaken: dat er zegen blijft op het huis van den *eerlijken arme*.

Dankbaar zullen de liefdegaven vermeld worden door:

Mr. M. A. DE ROUVILLE,
Koninginnegracht 39.

Mr. H. M. VAN ANDEL,
Heerengracht 44.

J. J. CREMER,
2de v. d. Boschstraat 26.

(899)

Fraterman wordt omschreven als een „eerlijke arme“. De opbrengst was echter een vrij schamele 186 gulden. De weduwe die werkt als mangelvrouw en stamptonnen verhuurd wordt aanbevolen in haar werkzaamheden. Daarnaast verkoop ze aan huis sinaasappelen, citroenen, borstels en zeemlappen. Ook deze worden van harte aanbevolen.

Volgens eenige kennisgeving.

Voor de **Weduwe FRATERMAN** is nog ontvangen van E. P. P. f 1, van Dr. J. De Vrij f 1, van Mw. R. v. E. R. f 3,55 en 6 bons voor eetwaren, van Mw. R. f 1, van Mw. L. Cr. te W. f 3, van eenige leden van *Licht Liefde Leven* f 15, van B. L. f 2,50, N. N. f 2,50, B. f 2,50, Zeestraat 3 coupons te zamen f 3,70½, van H. uit Gorinchem coupon f 1,98, van P. C. tien bona voor eetwaren, van de fam. R. v. E. te R. in Zw. f 6, van den hr. J. J. Weteling Az. en mej. Van der Heide te Fr. s/M. ieder een coupon te zamen f 2,97, van E. in postzegels f 1,40, van G. f 2,50, N. N. f 5, K. f 2,50, A. B. f 10, X. f 10, v. Sm. f 2,50, N. N. f 1, J. P. C. f 3, V. K. f 3, V. P. f 2,47½, van O. M. te Helder f 10, van X. f 2,50, van J. J. A. 3 bons voor eetwaren.

Totaal met de vorige opgave aan geld f **186,46½**.

Deze som, ofschoon zeker niet toereikend om het gezin op den duur voor armoede te vrijwaren, stelde ons toch in staat om het aanvankelijk eenige ondersteuning te schenken, en der arme weduw het verdienen van een stuk brood wat gemakkelijk te maken. Als mangelvrouw en verhuurster van stamptonnen enz., beveelt zij zich in hare buurt — zij woont op den Z.-O. Buitensingel in 't Zilvermidslaantje — zooveel mogelijk beleefdelyk aan. En — als vrouw FRATERMAN u aan uw woningen haar Sinaasappelen en citroenen, haar borstels en zeemlappen te koop biedt, och laat zij 't dan somwijlen ondervinden dat er werkelijk zegen **blijft** op het huis van den *eerlijken arme*.

Ofschoon nog gaarne tot de ontvangst van gaven bereid, teekenen wij ons met vriendelijke dankzegging:

MR. A. M. DE ROUVILLE.
MR. H. M. VAN ANDEL.
J. J. CREMER.

DEN HAAG, 9 Febr. '73. (5758)

Behalve geld inzamelen organiseerde de commissie het feest in Den Haag. Er waren voorstellingen, optochten en er werd een gedenknaald op het Malieveld opgericht.

Van meet af aan was het aanstaande Aprilfeest een bron van tweedracht. Ten eerste omdat het katholieke volksdeel niet ingenomen was met de herdenking van de Watergeuzen. Ten tweede omdat het beoogde beeld de nodige weerzin opriep: sommigen vonden de zeenimf met haar ontblote borst zedeloos, terwijl anderen van mening waren dat er een beeld van een Watergeus moest komen. Uiteindelijk werd op 1 april 1872, op een nationale herdenking, in een feestelijk versierd Brielle door koning Willem III de eerste steen gelegd voor de Nederlandse 'Lady Liberty'. In september 1873 kwam de koning terug om het beeld te onthullen. Sindsdien prijkt de zeenimf op de voor haar bedoelde plek. Het derde eeuwfeest zette een Brielse traditie in gang, want sindsdien viert Brielle elk jaar op 1 april feest.

Hoewel de Hoofdcommissie had gekozen voor een vrijheidsbeeld, gingen er ook stemmen op voor het besteden van het ingezamelde geld aan een 'nuttige instelling', zoals een zeevaartschool. De Utrechtse commissie legde zich niet neer bij de Brielse keuze en besloot eigenmachtig geld in te zamelen voor een in Brielle te vestigen 'Asyl voor Oude en Gebrekkige Zeelieden'. Door Willem III te benaderen, kreeg de Utrechtse commissie het voor elkaar dat de koning hun project steunde, toezegde er een bijdrage aan te leveren en de eerste steen wilde komen leggen. De Hoofdcommissie, niet gekend in de Utrechtse plannen, kreeg uit paleiskringen de aansporing om samen te werken met de Utrechtse.

Er zou dus niet alleen een beeld komen, maar ook een Asyl, die gezamenlijk één nationaal gedenkteken moesten vormen. Daarvoor werd de Amsterdamse bouwmeester Cornelis Outshoorn (1810-1875), beroemd om zijn ontwerpen voor het Paleis van Volksvlijt en het Amstelhotel, aangetrokken.

In september 1873 bleek echter dat er nog altijd te weinig geld was. Pas in juni 1874 werd er gestart met de bouw van de noordvleugel van het hofje, nadat het Asyl een buitengewoon gulle gift ten deel viel. De vleugel werd op 28 september 1875 voltooid.

De grote gift kwam van een kennis van Cremer, de bekende schrijver en beeldend kunstenaar Alexander Ver Huell (1822-1897), een als tamelijk achterdochtige kluizenaar levende vrijgezel die desalniettemin regelmatig blij gaf van grote milddadigheid. Hij schonk een bedrag van 50.000 gulden voor de verdere bouw van het hofje, naar eigen zeggen het grootste deel van het vermogen dat hij van zijn oudoom had geërfd. De burgemeester van Brielle moest wel naar Arnhem afreizen om het bedrag persoonlijk in ontvangst te nemen, want Ver Huell verliet zijn huis vrijwel niet.

Ooit had hij op het punt gestaan om in het huwelijk te treden, tot hij te elfder ure zijn verloving verbrak. Van een huwelijk kwam het daarna niet meer. Ver Huell was welgesteld en van goede komaf. Kerkelijk gezien behoorde hij, zoals veel leden van de Nederlandse elite, tot de chique Waals-Gereformeerde kerk, ook al ging hij in zijn latere leven niet meer naar de kerk. Bovendien had ook hij

geen nabije erfgenamen: hij was enig kind en de laatste van zijn tak van de familie – hij beschouwde zichzelf "als enig overblijvende van zijn geslacht", ook al had hij nog een adellijke verre neef die Ver Huell heette. Hoe dan ook, de 50.000 gulden konden er blijkbaar makkelijk van af. (Bron H. Looijesteijn).

Krantenartikelen.

Het vaderland, 12 december 1871:

Aan de uitnoodiging van mr. A. M. De Rouville om in het lokaal der Loge bijeen te komen ten einde te spreken over hetgeen er gedaan kan worden tot bevordering van het plan der Brielsche commissie voor feestviering, hebben 18 personen gehoor gegeven. Er werd besloten hier een plaatselijke subcommissie op te richten. Al de op die vergadering tegenwoordige heeren zullen in die commissie zitting nemen, benevens die geïnviteerden, die, schoon afwezig, zich tot medewerking hadden bereid verklaard. Het eerevoorzitterschap der subcommissie is opgedragen aan den heer Burgemeester van 's Gravenhage. Tot bestuursleden zijn gekozen de hh. mr. A. M. De Rouville, voorzitter; mr. H. M. Van Andel, secretaris, en J. J. Cremer, penningmeester. Wij twifelen niet of de commissie zal niet te vergeefs een beroep doen op de medewerking onzer stadgenooten voor deze inderdaad nationale zaak. Voor die genoodigden, die jl. Vrijdag zonder kennisgeving zijn weggebleven, bestaat alsnog gelegenheid zich bij de subcommissie aan te sluiten.

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 12 december 1871:

Genoodigden door de Brielsche commissie tot viering der 300jarige herinnering aan den 1n April 1572 en tot oprigting van een gedenkteeken daaraan, hebben Vrijdag jl., daartoe opgeroepen door den heer mr. A. M. de Rouville, in het lokaal van de Loge, een bijeenkomst gehouden, welke bestond uit 18 personen. In die vergadering is besloten, dat men zich als plaatselijke subcommissie constitueren en dat deze bestaan zou uit die 18 tegenwoordig zijnden en uit diegenen der afwezigen, die berigt hadden niet te kunnen komen, doch zich tot medewerking hadden bereid verklaard. Tevens werd besloten, dat het eere-voorzitterschap der subcommissie zou worden opgedragen aan den Burgemeester van 's Gravenhage en dat het Bestuur der subcommissie zou bestaan uit de heeren mr. A. M. de Rouville, mr. H. M. van Andel en J. J. Cremer. In een vergadering van het bestuur is daarop besloten: 1. dat de subcommissie...

Tevens werd besloten, dat het eere-voorzitterschap der subcommissie zou worden opgedragen aan den Burgemeester van 's Gravenhage en dat het Bestuur der subcommissie zou bestaan uit de heeren mr. A. M. de Rouville, mr. H. M. van Andel en J. J. **Cremer**.

In een vergadering van het bestuur is daarop besloten: 1o. dat mr. de Rouville zou zijn president, de heer **Cremer** penningmeester en mr. van Andel secretaris; 2o. dat de subcommissie zich spoedig tot de ingezetenen van 's Gravenhage zou wenden bij algemeene oproeping; en 3o. dat diegenen van de uitgenoodigden door de Brielsche commissie, die Vrijdag jl. onwillekeurig niet van zich hadden doen hooren, alsnog zich bij de subcommissie zouden kunnen aansluiten.

Arnhemsche courant, 13 december 1871:

Tē 's Gravenhage is eene plaatselijke commissie opgetreden tot bevordering van het plan om een monument te Brielle op te rigten, ter herinnering aan de inneming op 1 april 1572. Tot leden van het bestuur zijn gekozen: de heeren F. Gevers Deynoot, burgemeester van den Haag, eere-voorzitter; mr. A. M. de Rouville, voorzitter; mr. A. M. van Andel, secretaris; J. J. **Cremer**, penningmeester.

Het vaderland, 15 december 1871:

Aan de inwoners van 's Gravenhage.

Op den 1sten April 1872 zal het **driehonderd** jaren geleden zijn, dat door de inneming van **DEN BRIEL** de grondslag werd gelegd tot Neêrlands zelfstandig Volksbestaan en zijn bloei onder de Regeering van het Huis van Oranje.

Te Brielle heeft zich eene Commissie gevormd met het doel om, ter herinnering aan dien gedenkwaardigen dag, binnen hare stad een **MONUMENT** te stichten. Ieder Nederlander wenscht zij gelegenheid te geven om door het schenken van eene geldelijke bijdrage tot haar doel mede te werken, en van zijn belangstelling in het echt nationale feest te doen blijken.

De ondergeteekenden, die zich op verzoek van de Brielsche Hoofdcmissie tot eene Subcommissie hebben vereenigd, noodigen de inwoners van 's Gravenhage beleefdelijk uit om de gelden, die zij voor het op te richten Gedenkteeken willen afzonderen, te doen toekomen aan het adres van den Voorzitter, den Penningmeester of den Secretaris van de Subcommissie hier ter stede.

Van de ingekomen bijdragen zal wekelijks in de 's Gravenhaagsche Couranten opgave worden gedaan.

's GRAVENHAGE, 14 December 1871.

Jhr. Mr. F. G. A. GEVERS DEYNOOT, Eerevoorzitter,
Mr. A. M. DE ROUVILLE (*Kanaal 39*), Voorzitter,

Jhr. Mr. F. W. A. Beelaerts van Blokland, Mr. G. Belinfante, Mr. P. L. F. Blussé, G. H. J. Elliot Boswel, H. Van Goens, G. W. Van der Grijp, Jhr. Mr. H. J. Van der Heim, Mr. B. M. Vlieland Hein, De Vries van Heyst, Mr. H. Graaf van Hogendorp, S. Faber Huys, J. Ph. Koelman, Mr. A. Q. Krayenhoff van de Leur, Dr. M. P. Lindo, A. Moens, J. J. Le Fèvre de Montigny, M. Nijhoff, Mr. A. De Pinto, Jhr. J. L. C. Pompe van Meerdervoort, J. Herman de Ridder, Dr. K. A. Rombach, P. Romijn, Mr. J. De Rouville, Mr. A. M. Van Stipriaan Luiscius, Jhr. C. A. Van Sypesteijn, Mr. W. Terpsira, Mr. J. D. Veegens, J. Verheij,

J. J. CREMER (*Van den Boschstraat 26*), Penningmeester, (3237)

Mr. H. M. VAN ANDEL (*Heerengracht 44*), Secretaris.

Hoornsche courant, 17 december 1871:

Men schrijft uit 's Gravenhage van 11 dezer:

Genoodigden door de Brielsche commissie tot viering der driehonderdjarige herinnering van 1 April 1572 en tot oprichting van een gedenkteeken daaraan, hebben Vrijdag jl. daartoe opgeroepen door den heer mr. *A. de Rouville*, in het lokaal »de Loge», een bijeenkomst gehouden, welke bestond uit 18 personen. In die vergadering is besloten, dat men zich als plaatselijke subcommissie constitueren en dat deze bestaan zou uit die 18 tegenwoordig zijnden en uit diegenen der afwezigen, die bericht hadden niet te kunnen komen, doch, zich tot medewerking hadden bereid verklaard. Tevens werd besloten, dat het eerevoorzitterschap der subcommissie zou worden opgedragen aan den burgemeester van 's Gravenhage en dat het bestuur der subcommissie zou bestaan uit de heeren mr. *A. M. de Rouville*, mr. *H. M. van Andel* en *J. J. Cremer*.

In een vergadering van het bestuur is daarop besloten: 1°. dat mr. *de Rouville* zou zijn president, de heer *Cremer* penningmeester en mr. *van Andel* secretaris; 2°. dat de subcommissie zich spoedig tot de ingezetenen van 's Gravenhage zou wenden bij algemeene oproeping en 3°. dat diegenen van de uitge-

MONUMENT TE BRIELLE.

De Hoofdkommissie tot voorbereiding der *Feestelijke Viering van 1 April 1872 te Brielle*, wensche in staat gesteld te worden om met hare werkzaamheden den noodigen voortgang te maken, heeft alle Subkommissiën uitgenoodigd, vóór 1 Februarij a. s. eene opgave in te zenden van de alsdan ingekomen gelden.

In verband daarmede, en ofschoon ook latere giften gaarne zullen worden aangenomen, verzoekt het Bestuur der 's Gravenhaagsche Subkommissie beleefdelyk allen, die nog geldelijke bijdragen voor het Gedenkteeken en de feestelijke viering van 1 April 1872 te **Brielle**, mogten willen afzonderen, die liefst vóór 28 Januarij e. k. te doen toekomen aan den Voorzitter, den Penningmeester of den Secretaris hieronder genoemd.

Tevens wordt bij deze kennis gegeven, dat op de **Sociëteiten** hier ter stede gelegenheid tot inschrijving bestaat, en dat over de aldaar toegezegde bijdragen later tegen quitantiën aan de wo-

het Bestuur der 's Gravenhaagsche Subkommissie beleefdelyk allen, die nog geldelijke bijdragen voor het Gedenkteeken en de feestelijke viering van 1 April 1872 te **Brielle**, mogten willen afzonderen, die liefst vóór 28 Januarij e. k. te doen toekomen aan den Voorzitter, den Penningmeester of den Secretaris hieronder genoemd.

Tevens wordt bij deze kennis gegeven, dat op de **Sociëteiten** hier ter stede gelegenheid tot inschrijving bestaat, en dat over de aldaar toegezegde bijdragen later tegen quitantiën aan de woningen der intekenaars zal worden beschikt.

's GRAVENHAGE, 20 Januarij 1872. (805)

Het Bestuur der 's Gravenhaagsche Subkommissie:

Mr. F. G. A. GEVERS DEYNOOT,
Eerevoorzitter.

Mr. A. M. DE ROUVILLE,
Voorzitter (Kanaal 39).

J. J. **CREMER**, *Penningmeester,*
(van den Boschstraat 26).

Mr. H. M. VAN ANDEL, *Secretaris,*
(Heerengracht 44).

MONUMENT TE BRIELLE.

De HOOFDCOMMISSIE tot voorbereiding der Feestelijke Viering van 1 April 1872 te **BRIELLE**, wenshende in staat gesteld te worden om met hare werkzaamheden den noodigen voortgang te maken, heeft alle Subcommissiën uitgenoodigd vóór **Februari a. s.** een opgave in te zenden van de alsdan ingekomen gelden.

In verband daarmee, en ofschoon ook latere giften gaarne zullen worden aangenomen, verzoekt het *Bestuur der 's Gravenhaagsche Subcommissie* beleefdelyk allen, die nog geldelijke bijdragen voor het Gedenkteeken en de Feestelijke Viering van 1 April 1872 te **BRIELLE**, mochten willen afzonderen, die liefst vóór **28 Januari e. k.** te doen toekomen aan den Voorzitter, den Penningmeester of den Secretaris, hieronder genoemd.

Tevens wordt bij deze kennis gegeven, dat op de **Sociëtelten** hier ter stede gelegenheid tot inschrijving bestaat, en dat over de aldaar toegeregde bijdragen later tegen quitantiën aan de woningen der intekenaars zal worden beschikt.

's GRAVENHAGE, 20 Januari 1872.

Het Bestuur der 's Gravenhaagsche Subcommissie:

Mr. F. G. A. GEVERS DEYNOOT, *Eerevoorzitter*.

Mr. A. M. DE ROUVILLE, *Voorzitter* (Kanaal 39).

J. J. **CREMER**, *Penningmeester* (Van den Boschstraat 28).

Mr. H. M. VAN ANDEL, *Secretaris* (Heerengracht 44). (266)

MONUMENT TE BRIELLE.

De Hoofocommissie tot voorbereiding der *Feestelijke Viering* van 1 April 1872 te **Brielle**, wensche in staat gesteld te worden om met hare werkzaamheden den noodigen voortgang te maken, heeft alle Subcommissiën uitgenoodigd, vóór 1 Februarij a. s. eene opgave in te zenden van de alsdan ingekomen gelden.

In verband daarmee, en ofschoon ook latere giften gaarne zullen worden aangenomen, verzoekt het Bestuur der 's Gravenhaagsche Subcommissie beleefdelyk allen, die nog geldelijke bijdragen voor het Gedenkteeken en de feestelijke viering van 1 April 1872 te **Brielle**, mogten willen afzonderen, die liefst vóór 28 Januarij e. k. te doen toekomen aan den Voorzitter, den Penningmeester of den Secretaris hieronder genoemd.

Tevens wordt bij deze kennis gegeven, dat op de **Soelstelen** hier ter stede gelegenheid tot inschrijving bestaat, en dat over de aldaar toegezegde bijdragen later tegen quitantiën aan de woningen der intekennars zal worden beschikt.

's GRAVENHAGE, 20 Januarij 1872. (805)

Het Bestuur der 's Gravenhaagsche Subcommissie:

Mr. F. G. A. GEVERS DEYNOOT,
Secretariss.

Mr. A. M. DE ROUVILLE,
Voorzitter (Kanaal 39).

J. J. CREMER, *Penningmeester*,
(van den Boschstraat 26).

Mr. H. M. VAN ANDEL, *Secretaris*,
(Heeregracht 4½).

Het vaderland, 20 februari 1872:

ASYL VOOR ZEELIEDEN.

De wakkere HOOFDCOMMISSIE voor de feestelijke viering van den 1en April te ~~ETHELLE~~ zal, dank zij de hulp die zij van allerwege mocht ondervinden, haar vele zorgen en moeite ruimschoots beloond zien. De dikwerf aangevochten nimf zal verrijzen, de vrouwen-gestalte, als 't zinnebeeld der zee, die 't eerst en voor goed de banier van den geliefden Oranje op Nederlandschen bodem bracht. Neerlands Koning heeft er door een milde bijdrage zijn zegel aan gehecht.

Het Bestuur der Haagsche Subcommissie zou nu zijn taak als geëindigd kunnen beschouwen; doch waar van vele zijden de wensch wordt geuit, dat het Nederlandsche volk ter viering van het groote Aprilfeest krachtig zal toonen dat het zijne leuze wil handhaven »Eendragt maakt magt», daar noodigt het zijne Medeburgers ten dringendste uit om ook ten behoeve van eene nuttige stichting gaven te offeren op het altaar der Liefde en der Nationaliteit.

Behoeft het gezegd te worden, dat het penningske van den geringe even welkom zal zijn als de rijke gift van den vermogende?

Wie de nimf veroordeelen mocht, hij behoeft niet langer van verre te staan. Terwijl ook hier Oranje zich aan de spits heeft gesteld, zal er ongetwijfeld al spoedig naast het allegorische Kunstmonument een ander Monument verrijzen; een gesticht in welks geval de gansche natie, en met heiligen ernst, geschreven heeft:

»Het Vaderlandt ghetrouwe

»Blijf ick tot in den doot."

En als het allegorische Monument dan verkondigt:

»De zee bracht redding",

dan spreekt dat Monument der natie:

»En het land biedt redding

»Aan wie kloek was ter zee."

Het Bestuur der Haagsche Subcommissie, steunende op de verdere krachtige medehulp van de Heeren Leden dier Commissie, verklaart zich alzoo ook verder gaarne bereid tot het ontvangen van gelden; en bericht tevens dat kleine bijdragen kunnen gestort worden in de gesloten bussen, daartoe bereidwillig geplaatst aan de bureelen van »Het Vaderland" en van »Het Dagblad."

's GRAVENHAGE, 19 Februari 1872. (525)

Het Bestuur voornoemd:

Jhr. Mr. F. G. A. GEVERS DEYNoot, Eerevoorzitter.

Mr. A. M. DE ROUVILLE (Kanaal 39), Voorzitter.

J. J. CREMER (Van den Boschstraat 26), Penningm.

Mr. H. M. VAN ANDEL (Heerengracht 44), Secretaris.

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 22 januari 1873:

Arm maar eerlijk

was de ruim zestigjarige stadsbesteller **Fraterman**. Ten behoeve van de Brielsche Monumenten enz. haalde hij in den vorigen winter eenige duizende guldens aan de woningen van 's Gravenhage's ingezetenen op. En nooit was er oem centje te min, en altijd was hij bekwaam.

„Wat 'en rijkdom menheer!“ zei hij wel eens. Maar 't was Fraterman genoeg dat hij voor vrouw en kroost een matig stuk brood kon verdienen. Helaas! nu kan hij 't niet meer, want een zwaar gevatte kou nam hem weg van de zijnen, terwijl hij een bitter bedroefde vrouw met haar kinderen in zeer hulpbehoevende omstandigheden achterlaat.

En met vertrouwen komen wij nu een liefdegift voor die arme en hare kinderen vragen, omdat — vooral in deze dagen — zeker velen met ons gaarne het woord zullen waarmaken: dat er zegen blijft op het huis van den *eerlijken armen*.

Dankbaar zullen de liefdegaven vermeld worden door:

Mr. M. A. DE ROUVILLE,
Koninginnegracht 39.
Mr. H. M. VAN ANDEL,
Heerengracht 44.
J. J. CREMER,
2de v. d. Boschstraat 26.

(899)

Het vaderland, 23 januari 1873:

HET VADERLAND

ARM MAAR EERLIJK

was de ruim 60-jarige stadsbesteller **FRATERMAN**. Ten behoeve van de Brielsche Monumenten enz. haalde hij in den vorigen winter eenige duizende guldens aan de woningen van 's Gravenhages ingezetenen op. — En nooit was er een centje te min; en altijd was hij vlug en bekwaam.

„Wat 'en rijkdom, menheer!“ zei hij wel eens. Maar — 't was Fraterman genoeg dat hij voor vrouw en kroost een matig stuk brood kon verdienen. Helaas! nu kan hij 't niet meer, want een zwaar gevatte kou nam hem weg van de zijnen, terwijl hij een bitter bedroefde vrouw met haar kinderen in zeer hulpbehoevende omstandigheden achterlaat.

En met vertrouwen komen wij nu een **liefdegift** voor die weduwe en hare kinderen vragen, omdat — vooral in deze dagen, zeker velen met ons gaarne het woord zullen waarmaken: dat er zegen blijft op het huis van den *eerlijken armen*. (5625)

Dankbaar zullen de **liefdegaven** vermeld worden door:

Mr. M. A. DE ROUVILLE,
Koninginnegracht 39.
Mr. H. M. VAN ANDEL,
Heerengracht 44.
J. J. CREMER,
2de Van den Boschstraat 26.

Het vaderland, 10 februari 1873:

Voor de Weduwe FRATERMAN is nog ontvangen van E. P. P. f 1, van Dr. J. De Vrij f 1, van Mw. R. v. E. R. f 3,55 en 6 buns voor eetwaren, van Mw. R. f 1, van Mw. L. Cr. te W. f 3, van eenige leden van *Licht Liefde Leven* f 15, van H. L. f 2,50, N. N. f 2,50, H. f 2,50, Zeestraat 3 coupons te zamen f 3,70%, van H. uit Gericochem coupon f 1,38, van P. C. tien buns voor eetwaren, van de firm. R. v. E. te R. in Zw. f 6, van den hr. J. J. Weteling Az. en mej. Van der Heide te Fr. s/M. ieder een coupon te zamen f 2,97, van E. in postergeld f 1,40, van G. f 2,50, N. N. f 5, K. f 2,50, A. B. f 10, X. f 10, v. Sm. f 2,50, N. N. f 1, J. P. C. f 3, V. K. f 3, V. P. f 2,47%, van O. M. te Halder f 10, van X. f 2,50, van J. J. A. 3 buns voor eetwaren.

Totaal met de vorige opgave aan geld f 186,48%.

Deze som, ofschoon zeker niet toereikend om het gewin op den duur voor armoede te vrijwaren, stelde ons toch in staat om het aanvankelijk eenige ondersteuning te schenken, en der arme weduw het verdienen van een stuk brood wat gemakkelijk te maken. Als maagcitrouw en verhuurster van stampotten enz., bevestigt zij zich in hare buurt — zij woont op den Z-O. Hutensingel in 't Zilvermidelaantje — zooveel mogelijk behoeftelijk aan. En — als vrouw FRATERMAN u aan uw woningen haar Sinasappelen en citrouwen, haar borstels en zeemalsappen te koop biedt, och laat zij 't dan eenwijlen ondervinden dat er werkelijk zegen blijft op het huis van den eerlijken arme.

Ofschoon nog gaarne tot de ontvangst van geschenken bereid, teekenen wij ons met vriendelijke dankzegging:

MA. A. M. DE ROUVILLE.
MA. H. M. VAN'ANDEL.
J. J. CREMER.

Den Haag, 9 Febr. '73. (5758)

Bron: Een Zuid-Hollands hofje als vrijheidsmonument - Henk Looijesteijn

www.jacobcremer.nl

27 maart 2022.